

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius,
mob. tel. 8 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, https://tm.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-07- Nr.

TEIKIMAS DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija teikia patikslintą Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 3, 4, 6, 6², 8, 10¹, 10³, 10⁴, 19, 20, 22, 221, 24, 27¹, 28, 46, 60 ir 62 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 28² straipsniu ir VII skyriumi bei 9, 10 ir 10² straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas). Įstatymo projektas ir Aiškinamasis raštas patikslinti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022 m. liepos 4 d. išvadoje Nr. NV-1948 ir 2022 m. liepos 5 d. Tarpinstitucinio atstovų pasitarime pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2020 m. gruodžio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-14 „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“ (toliau – Valstybės kontrolės ataskaita) pateiktas rekomendacijas (i) priimti sprendimus dėl notaro atlyginimo įkainių nustatymo Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygmeniu tikslingumo, (ii) nustatyti reikalavimus elektroninėje erdvėje skelbti informaciją apie notarinius veiksmus ir (iii) priimti sprendimus dėl kitų institucijų atstovų įtraukimo į notarų atestavimo komisiją tikslingumo.

I. Sprendžiama problema	Valstybės kontrolės ataskaitoje konstatuota, kad: 1. neužtikrinama, kad už notarų veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina: - neregamentuotas Notariato įstatyme įtvirtintų notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas (nėra patvirtintų metodikų, kuriomis vadovaujantis ir, atsižvelgiant į įstatymuose įtvirtintus kriterijus, nustatomi notaro atlyginimo įkainiai); - nepagrįsti notarų atlyginimo dydžiai (nustatyti įkainiai nėra pagrįsti ekonominiais skaičiavimais, taip pat nėra nustatyta, kokią įvertį (svertinę reikšmę) įkainyje turi turėti kiekvienas iš įstatymuose įtvirtintų įkainių nustatymo kriterijų); 2. trūksta informacijos apie notarinius veiksmus; 3. nesudarytos tinkamos sąlygos objektyviai įvertinti notarų kvalifikaciją.
II. Siūlomos priemonės	Įstatymo projektu siūloma keisti notarų atlyginimo įkainių nustatymo teisinį reguliavimą, įtvirtinant, kad šiuos įkainius nustatys Lietuvos Respublikos Vyriausybė pagal tvirtinamą notarų įkainių nustatymo metodiką. Siekiant didesnio visuomenės informavimo, Įstatymo projektu siūloma nustatyti reikalavimus el. erdvėje skelbiamai informacijai apie notarų, seniūnų ir konsulinių pareigūnų atliekamus notarinius veiksmus. Įvertinus Valstybės kontrolės ataskaitoje pateiktas audito išvadas, Įstatymo projektu siūloma į Notarų atestavimo komisiją įtraukti teisingumo ministro

	<p>skiriamą visuomenės atstovą.</p> <p>Siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo ir tvarumo, Įstatymo projektu siūloma nustatyti įpareigojimą Teisingumo ministerijai kartą per metus vertinti notarų skaičiaus ir jų veiklos teritorijos poreikį.</p> <p>Įstatymo projektu nesiūloma keisti šiuo metu Notariato įstatymo 6 straipsnyje įtvirtintų dviejų notarų skaičiaus nustatymo kriterijų – gyventojų skaičius konkrečioje savivaldybėje ir praėjusių dviejų kalendorinių metų notaro pajamų konkrečioje savivaldybėje statistinis vidurkis. Šie kriterijai leidžia tinkamai įvertinti tiek notarinių paslaugų paklausą konkrečioje savivaldybėje, tiek šios savivaldybės ekonominį pajėgumą ir galimybę notarui išsilaikyti bei sudaryti geras klientų aptarnavimo sąlygas ir įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus. Būtinumą kartu vertinti šiuos du notarų skaičiaus nustatymo kriterijus patvirtina ir praktika, įrodanti, kad nuo gyventojų skaičiaus nebūtinai priklauso notarinių paslaugų poreikis ir gaunamos pajamos už notarinių veiksmų atlikimą, pvz., panašaus dydžio savivaldybėse, kuriose vienas notaras aptarnauja apie 10 000 gyventojų, vienoje savivaldybėje notarų pajamų vidurkis yra apie 52 000 eurų, kitoje – apie 134 300 eurų, arba savivaldybėse, kuriose vienas notaras aptarnauja apie 15 000 gyventojų, notarų pajamų vidurkis vienu atveju yra apie 112 300 eurų, kitu – apie 200 180 eurų¹.</p> <p>Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad notaras ar asmuo, laimėjęs viešą konkursą eiti notaro pareigas ir nepradėjęs vykdyti notaro veiklos, dalyvauti konkurse kitoje savivaldybėje gali ne anksčiau kaip po penkerių metų nuo laimėto konkurso eiti notaro pareigas dienos.</p> <p>Siekiant užtikrinti tinkamą notaro atliekamų funkcijų prieinamumą ir galimybę prognozuoti notarų skaičių kiekvienoje savivaldybėje, Įstatymo projektu siūloma nustatyti trukmės ribojimus notarams dalyvauti kitų institucijų veikloje, tais atvejais, kai dėl tokių veiklų notaras privalo stabdyti savo veiklą.</p> <p>Be to, Įstatymo projektu siūlomi ir kiti pakeitimai, įgyvendinant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą², sprendžiant praktikoje išryškėjusias įstatymo taikymo problemas ar neaiškumus, perduodant papildomas funkcijas notarų savivaldai.</p>
III. Priemonių kaštai	Papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.
IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus Įstatymo projektu siūlomas pakeitimus, būtų pašalinti Valstybės kontrolės ataskaitoje konstatuoti notariato teisinio reguliavimo trūkumai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos įtvirtinimas labiau atitiks teisinio reguliavimo aiškumo ir sistemiškumo principus, reglamentuos Notariato įstatyme įtvirtintų įkainių nustatymo kriterijų taikymo taisykles ir panaikins įkainių nustatymo kriterijų skirtingo interpretavimo galimybę, taip pat padidins viešojo valdymo procesų skaidrumą, aiškumą bei atvirumą visuomenei; 2. Įkainių tvirtinimas Vyriausybės lygmeniu sudarys prielaidas sistemingesniam, įvertinančiam platesnius reguliavimo aspektus, labiau

¹ 2021 m. duomenys.

² Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-914/19

atliepiančiam skirtingų socialinių grupių poreikius įkainių nustatymui. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad įkainių mažinimo atvejai ar atleidimas nuo mokėjimo už paslaugas yra labai svarbus aspektas apsaugant socialiai jautrių visuomenės grupių interesus ir garantuojant notarų ekonominį paslaugų prieinamumą, todėl įkainių mažinimo ar atleidimo nuo mokėjimo už paslaugas atvejų nustatymas Vyriausybės lygmeniu sudarys geresnes sąlygas užtikrinti, kad teisinis reguliavimas būtų geriau įvertintas socialinės politikos aspektu;

3. Informacijos apie notarinius veiksmus viešas skelbimas užtikrins, kad asmenys, norintys atlikti notarinius veiksmus, gaus reikiamą informaciją apie subjektus, galinčius atlikti notarinius veiksmus (t. y. asmenys bus informuoti, kad atlikti notarinius veiksmus gali ne tik notaras, kuriam už šio veiksmo atlikimą reikia mokėti, bet ir seniūnas neatlygintinai, o esant užsienio valstybėje – konsulinis pareigūnas už nustatytą mokestį), apie paslaugos teikimo būdą (galimybę atlikti notarinius veiksmus nuotoliniu būdu), mokėtinus įkainių dydžius. Taip pat informacijos apie notarinių veiksmų ar atsisakymo juos atlikti apskundimo tvarką skelbimas padidins visuomenės informuotumą ir sumažins Teisingumo ministerijoje ir Notarų rūmų ne pagal kompetenciją gaunamų skundų skaičių;

4. Įstatymo projekto siūlymas keisti Notarų atestacijos komisijos sudarymo tvarką ir į komisijos sudėtį įtraukti teisingumo ministro skiriamą teisės krypties socialinių mokslų daktarą arba teisėją užtikrins didesnę notarų kvalifikacijos vertinimo proceso skaidrumą ir objektyvumą.

Įstatymo projektu prisidedama prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, 197.5 punkte numatyto siekio – notarų įkainių reguliavimas bus paremtas planavimu, skaidrumu, objektyviai pagrįstomis sąnaudomis, bus užtikrinta, kad visi įkainiai ir jų sandara būtų maksimaliai vieši ir suprantami visuomenei. Taip pat Įstatymo projektas parengtas, siekiant įgyvendinti Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, 8.4.4 papunktyje numatytą veiksmą „Išanalizuoti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių galimus nustatymo kriterijus ir tvarką, parengti ir priimti teisės aktus dėl jų pakeitimo“. Už šio veiksmo įgyvendinimą atsakinga Teisingumo ministerija, jo vykdymo pradžios terminas – 2021 m. I ketvirtis, o numatytas įvykdymo terminas – 2023 m. IV ketvirtis.

Įstatymo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Įstatymo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos³ 4 punktu, Įstatymo projekto poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrines lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projektas buvo pateiktas derinti Lietuvos Respublikos finansų, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoms, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei, Lietuvos notarų rūmams ir valstybės įmonei Registrų centrai.

³ Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė ir valstybės įmonė Registrų centras informavo, kad dėl Įstatymo projekto pastabų ir pasiūlymų neturi. Įstatymo projektas taip pat buvo patikslintas pagal dalį Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijų, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos ir Lietuvos notarų rūmų pastabų. Kita dalis šių institucijų pateiktų pastabų, į kurias Teisingumo ministerija siūlė neatsižvelgti, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 33 punkto reikalavimais, iki Įstatymo projekto pateikimo Vyriausybei buvo aptarti su atitinkamų institucijų atstovais darbo tvarka, siekiant pašalinti iškeltas abejones. Visos minėtos institucijos iš esmės pritarė Teisingumo ministerijos pateiktiems argumentams ir toliau šių pastabų nebeteikia. Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Lietuvos notarų rūmų pastabos, į kurias neatsižvelgta ir kurios nebuvo aptartos darbo tvarka, aptariamose pridedamoje derinimo pažymoje.

Įstatymo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemyje. Atskirų konsultacijų su visuomene nebuvo.

Įstatymo projektą parengė Teisingumo ministerijos Teisinių paslaugų politikos grupės (l. e. p. vadovė Jurgita Urbaitė, tel. 860256754, el. p. jurgita.urbaite@tm.lt, vyresnysis patarėjas Igor Golubajev, tel. 860043406, el. p. igor.golubajev@tm.lt) patarėja Božena Rus (tel. 867186305, el. p. bozena.rus@tm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 26 lapai.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
3. Aiškinamasis raštas dėl Įstatymo projekto, 12 lapų.

Teisingumo ministrė

Ewelina Dobrowolska